

**การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ
ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ***
**The Political Participation of the Elderly
in Hat Yai District, Songkhla Province, Thailand**

วิสุทธิณี ธานีรัตน์, พจนีย์ นวลเพ็ง, เสฏฐวุฒิ ทองชูช่วย, ญัฐวรรณ สุขโชติ,
นภสร แก้วมณี, วรวิทย์ หนูเดช และฮาซันอักริม ดงนะแดง
Wisuttinee Taneerat, Potjane Nuanpeng, Sattawut Tongchoochouy,
Natthawan Sukchot, Napasorn Kaewmanee, Worrawit Nudat
and Hasan Akrim Dongnadeng
คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
Faculty of Commerce and Management,
Prince of Songkla University, Trang Campus
Corresponding Author, Email: wisuttinee.t@psu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 397 คน และผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน จำนวน 35 คน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ได้แก่ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือใน

* ได้รับความเห็นชอบ: 23 มีนาคม 2564; แก้ไขบทความ: 14 พฤษภาคม 2564; ตอรับตีพิมพ์: 17 พฤษภาคม 2564

การวิจัยเชิงปริมาณที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.836 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สำหรับค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.65$, S.D.=0.694) โดย การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการออกเสียงทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความสนใจทางการเมือง ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางการเมือง ด้านการชุมนุมทางการเมือง และด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมือง ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ให้ความสนใจข่าวสารทางการเมืองผ่านโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะถ้าหากเป็นเรื่องที่ตนเองได้รับหรือสูญเสียผลประโยชน์ 2) ผลของการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่อยู่อาศัย และสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; การเมือง; ผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this research were to study the level of political participation and to compare the level political participation of the elderly in Hat Yai District, Songkhla Province by demographic categorization. The research was mixed method research. The sample for quantitative research was 397 elderly who lived in Hat Yai District, Songkhla Province. The key informants for qualitative research were 35 elderly who were the key persons in the communities. The research tools was a questionnaire with a reliability confidence factor of 0.836 for quantitative research, and a semi-structure interview for a qualitative research.

The result revealed that 1) the average level of overall political participation of the elderly in Hat Yai District, Songkhla Province is ranked at the moderate level ($\bar{X}=2.65$, S.D.=0.694), in which the political participation for

political voting was the highest average scores, and followed by political interest, political behavior, political rallies, and participation in political activities with political parties and political groups respectively. This was consistent with the interview results which found that most of the elderly were interested in political news through radio, television and online media. Especially, if they were issues related elderly gain or loss benefit. 2) The comparison between the level of political participation of the elderly, and gender, marital status, education level, occupation, income, residence and location of residence were significantly different at 0.05.

Keywords: participation; politics; elderly

1. บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามาอยู่ในกระบวนการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดหรือพิจารณาปัญหาความต้องการของประชาชนเองในแต่ละพื้นที่ รวมถึงที่เป็นประโยชน์และตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุดด้วย ซึ่งในประเทศไทยได้เห็นถึงความสำคัญกับการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ ด้านเป็นอย่างมาก รวมถึงทางการเมือง (จินตวิรัช เกษมสุข, 2554) ดังนั้น การให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญ เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นฝ่ายตัดสินใจในการกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองได้อย่างแท้จริงและมีความเสมอภาค ในปัจจุบัน ผู้มีอำนาจทางการเมืองมักจะเปิดโอกาสให้กับคนรุ่นใหม่ได้เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาบ้านเมือง มากกว่าจากผู้สูงอายุ เพราะเห็นว่ามีความคิดและแนวทางการพัฒนาไปในทิศทางที่ทันสมัยกว่า ซึ่งในความเป็นจริงแล้วผู้มีอำนาจทางการเมืองจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ได้อย่างมีอิสระ ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นอาจแสดงออกได้ในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านความสนใจทางการเมือง ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางการเมือง หรือแม้แต่ด้านการสนับสนุนการ

ดำเนินการของรัฐที่ส่งผลให้ตนเองได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ (จุฬีวรรณ เต็มผล, 2561) อย่างไรก็ดี สังคมไทยในปัจจุบันมีการให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้น เพราะเห็นว่าบุคคลกลุ่มนี้มีคุณค่าต่อสังคม มีความรู้ความชำนาญ เป็นผู้ที่รักษาวัฒนธรรมประเพณีไว้ และเป็นกลุ่มสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศชาติ แต่ในทางตรงกันข้าม กลุ่มผู้สูงอายุเองกลับมองว่าตนเองด้อยค่า และไม่สามารถกระทำการใดที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือประเทศชาติได้ ซึ่งในความเป็นจริงผู้สูงอายุสามารถเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยได้อย่างหลากหลาย เนื่องจากผู้สูงอายุสามารถนำความรู้ ความสามารถ และภูมิปัญญาที่ตนเองมี มาถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังได้เป็นอย่างดี

สำหรับในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ถือเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ได้ก้าวเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุแล้ว โดยในปัจจุบันมีประชากรผู้สูงอายุ (ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป) จำนวน 60,555 คน จากเขตการปกครองทั้งหมด 13 ตำบล (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) ดังนั้น หากจะให้อำเภอหาดใหญ่พัฒนาและขับเคลื่อนไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้ จำเป็นต้องเปิดโอกาสและอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชนทุกภาคส่วน รวมถึงกลุ่มผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน ตามปณณญญผู้สูงอายุไทย ที่ระบุไว้ว่า ผู้สูงอายุจะต้องได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในครอบครัวและสังคม (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2558) การพัฒนาเมืองหาดใหญ่จึงไม่เพียงแต่ให้ประชาชนคนรุ่นใหม่เข้ามาขับเคลื่อนพัฒนาอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุเองก็สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้อย่างหลากหลายด้าน และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้อย่างเสรีและเท่าเทียมกัน แต่อย่างไรก็ตาม กลับพบว่าผู้สูงอายุในพื้นที่ไม่เห็นถึงความสำคัญของสิทธิหน้าที่ทางการเมือง และไม่ตื่นตัวที่จะใช้สิทธิทางการเมือง แต่กลับปล่อยให้เป็นที่หน้าทึ่ของคนรุ่นใหม่ให้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ในการขับเคลื่อนและพัฒนา ซึ่งในความเป็นจริงแล้วประชาชนคนรุ่นใหม่ยังต้องการการถ่ายทอดความรู้ความสามารถในการพัฒนาชุมชนและสังคมจากผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุมีความใกล้ชิดกับท้องถิ่นของตนมาเป็นเวลานาน และรู้ว่าในท้องถิ่นของตนมีปัญหอะไร และต้องการจะแก้ไขปัญหาในส่วนไหน ซึ่งความรู้และประสบการณ์เหล่านี้ช่วยให้รัฐท้องถิ่นนำไปแก้ไขปัญหให้ตรงกับความต้องการและสามารถเกิดผลประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด (ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ เทศบาลนครหาดใหญ่, 2563) ดังนั้น หากจะให้ชุมชน ท้องถิ่น หรือสังคมมีการขับเคลื่อนและพัฒนาไปในทิศทางที่ดี จำเป็นที่จะต้องให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองด้วยเช่นกัน เพราะเป็นบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดี

การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาในสังคมประชาธิปไตย ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในพื้นที่

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ 13 ตำบลของอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 60,555 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 397 คน ผู้วิจัยกำหนดโควตาของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของผู้สูงอายุในแต่ละตำบล จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีบทบาทสำคัญในชุมชน โดยเป็นแกนนำ/ผู้นำในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ จำนวน 35 ท่าน โดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling)
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ สมรส จำนวนบุตร บุคคลที่อยู่อาศัยด้วย ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รวมจากทุกแหล่ง) ที่อยู่อาศัย และ สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความสนใจทางการเมือง 2) ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางการเมือง 3) ด้านการออกเสียงทางการเมือง 4) ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่ม ทาง

การเมือง 5) ด้านการชุมนุมทางการเมือง ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วม 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale) สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในอำเภอบ้านไผ่ จำนวน 30 คน จากนั้นนำคำตอบที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าเท่ากับ 0.836 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นในระดับดีมาก (Cronbach, 1970)

4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ด้วยวิธีการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านไผ่ สำหรับการแปลผลจากค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ดังนี้ (จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย, 2558)

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

4.2 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอบ้านไผ่ โดยใช้การทดสอบแบบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

4. สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจด้วยแบบสอบถามจำนวน 397 ชุด และเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ อีกจำนวน 35 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง (จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6) ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 60 – 69 ปี (จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 57.2) มีสถานภาพสมรส (302 คน คิดเป็นร้อยละ 76.1) กลุ่มตัวอย่างมีบุตร 3 คน (คิดเป็นร้อยละ 29.7) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับคู่สมรส (จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.7) มีระดับการศึกษาประถมศึกษา (จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0) อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง โดยส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรม (มีจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7) มีรายได้อยู่ระหว่าง 9,001 – 12,000 บาท (จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ใน ตำบล คอหงส์ และตำบลบ้านพรุ โดยมีจำนวน และ ค่าเฉลี่ยเท่ากันทั้ง 2 ตำบล (จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.6) ซึ่งที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างตั้งอยู่ในเขตเทศบาล (จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 74.8) และอาศัยอยู่ในพื้นที่นอกเขตเทศบาล (จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2)

2. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ภาพรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.65$, $S.D.=0.694$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการออกเสียงทางการเมืองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านความสนใจทางการเมือง ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางการเมือง ด้านการชุมนุมทางการเมือง และด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมือง ตามลำดับ ซึ่งมีประเด็นที่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญในแต่ละด้าน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านความสนใจทางการเมือง	2.84	0.778	ปานกลาง
1. การติดตามข่าวสารการเมืองผ่านสื่อต่างๆ	3.06	0.898	ปานกลาง
2. การติดตามผลการดำเนินงานของรัฐบาลอยู่เสมอ	2.89	1.105	ปานกลาง
3. การรับฟังข่าวสารและพูดคุยเรื่องการเมือง	2.82	0.912	ปานกลาง
ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางการเมือง	2.65	0.846	ปานกลาง
1. การเห็นว่าเรื่องการเมืองเป็นเรื่องที่สำคัญในการดำรงชีวิต	2.85	1.239	ปานกลาง
2. การแสดงความคิดเห็น วิพากวิจารณ์นโยบายต่างๆ ของรัฐ	2.82	1.032	ปานกลาง
3. การนัดพูดคุยกับกลุ่มเพื่อนเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง	2.69	1.075	ปานกลาง
ด้านการออกเสียงทางการเมือง	3.19	0.726	ปานกลาง
1. การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น	4.10	1.000	มาก
2. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับชาติ เช่น ส.ส. และ ส.ว.	3.93	1.097	มาก
3. การเคยเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้รับสมัคร	2.66	1.098	ปานกลาง
ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมือง	2.22	0.885	น้อย
1. ความสนใจเข้าร่วมประชุมทางการเมืองของพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมือง	2.32	1.066	น้อย
2. ความสนใจสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง	2.25	1.109	น้อย
3. ความสนใจบริจาคเงินช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือกลุ่มทางการเมือง	2.19	1.041	น้อย

ประเด็น	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านการชุมนุมทางการเมือง	2.33	0.906	น้อย
1. ความสนใจเข้าร่วมการชุมนุมเพื่อฟังการปราศรัยของ นักการเมือง	2.52	1.109	น้อย
2. ความต้องการที่จะออกไปเรียกร้องเพื่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง	2.44	1.070	น้อย
3. ความสนใจเข้าร่วมชุมนุมประท้วงเจ้าหน้าที่ของ หน่วยงานภาครัฐ	2.28	1.052	น้อย
รวมทุกด้าน	2.65	0.694	ปานกลาง

ผลจากการวิจัยเชิงปริมาณสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ให้ความสนใจข่าวสารทางการเมืองผ่านวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ รวมทั้งมีการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันกับบุคคลอื่นในเรื่องการเมือง และมีการติดตามการทำงานของรัฐบาลอยู่บ้าง โดยเฉพาะถ้าหากเป็นเรื่องที่ตนเองได้รับประโยชน์หรือสูญเสียผลประโยชน์

3. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า เมื่อจำแนกตาม เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ที่อยู่อาศัย และสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสนใจทางการเมือง ผู้สูงอายุได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางการเมือง และด้านการออกเสียงทางการเมือง ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม									
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	จำนวนบุตร	บุคคลที่อยู่อาศัยด้วย	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้	ที่อยู่อาศัย	สถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัย
1.ด้านความสนใจทางการเมือง	✓ (t=2.783*)	-	✓ (f=3.480*)	✓ (f=3.077*)	✓ (f=3.684*)	✓ (f=10.660*)	✓ (f=7.908*)	✓ (f=9.909*)	✓ (f=9.592*)	✓ (t=2.073*)
2.ด้านพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมือง	✓ (t=3.090*)	-	-	-	-	✓ (f=4.231*)	✓ (f=4.689*)	✓ (f=3.811*)	✓ (f=12.098*)	✓ (t= -3.936*)
3.ด้านการออกเสียงทางการเมือง	✓ (t=3.054*)	-	✓ (f=8.571*)	-	-	-	✓ (f=3.110*)	✓ (f=2.771*)	✓ (f=13.422*)	✓ (t= -11.016*)
4.ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมือง	✓ (t=3.209*)	-	✓ (f=4.164*)	-	-	-	✓ (f=5.042*)	-	✓ (f=25.057*)	✓ (t= -9.324*)
5.ด้านการชุมนุมทางการเมือง	✓ (t=2.619*)	-	-	-	-	✓ (f=3.476*)	✓ (f=4.552*)	-	✓ (f=20.810*)	✓ (t= -4.324*)
รวม	✓ (t=3.546*)	-	✓ (f=4.204*)	-	-	✓ (f=3.476*)	✓ (f=6.362*)	✓ (f=4.350*)	✓ (f=20.363*)	✓ (t= -6.520*)

หมายเหตุ ✓ และ * หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้ ด้านความสนใจทางการเมือง สอดคล้องกับเพ็ญญา เรียบ (2561) โดยผู้สูงอายุส่วนใหญ่ก็ยังคงให้ความสนใจรับฟังข่าวสารทางการเมือง มีการพูดคุยในเรื่องการเมือง และติดตามการทำงานของรัฐบาลอยู่บ้าง โดยเฉพาะถ้าเป็นเรื่องที่ตนเองได้รับหรือสูญเสียผลประโยชน์ นโยบายด้านสวัสดิการต่างๆ ที่ รัฐจัดขึ้น ผู้สูงอายุต่างให้ความสนใจติดตามเป็นพิเศษ เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นเงินช่วยเหลือที่รัฐจ่ายให้โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายการดำรงชีวิตในแต่ละเดือนให้แก่ผู้สูงอายุต่อเนื่องไปจนกว่าจะเสียชีวิต โดยเป็นการจ่ายแบบขั้นบันไดตามช่วงอายุ ดังนี้ 1) ช่วงอายุ 60-69 ปี ได้รับเงิน 600 บาท/เดือน 2) ช่วงอายุ 70-79 ปี ได้รับเงิน 700 บาท/เดือน 3) ช่วงอายุ 80-89 ปี ได้รับเงิน 800 บาท/เดือน และ 4) ช่วงอายุ 90 ปีขึ้นไป ได้รับเงิน 1,000 บาท/เดือน (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564)

ด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางการเมือง อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการพูดคุยการเมืองกับกลุ่มเพื่อนในสถานที่สาธารณะอยู่บ้างตามโอกาส เช่น สภากาแฟ ร้านค้าภายในหมู่บ้าน ศาลาประจำหมู่บ้าน เป็นต้น โดยมีการพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์นโยบายหรือโครงการที่รัฐจัดขึ้น ยิ่งหากเป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับตนเองต่างก็ยิ่งให้ความสำคัญ มีการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์นโยบายต่างๆ ของรัฐด้วยเช่นเดียวกัน เช่น โครงการราชนະ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หรือโครงการคนละครึ่ง เป็นต้น

ด้านการออกเสียงทางการเมือง อาจสืบเนื่องมาจากผู้สูงอายุยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ว่าเป็นเพียงแค่การออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเท่านั้นซึ่งส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งกันทุกครั้ง เพราะเห็นว่าเป็นสิทธิและหน้าที่ของตน รวมทั้งในบางครั้งมีผู้สูงอายุออกมาออกเสียงทางการเมือง ด้วยเหตุที่ต้องการเลือกบุตรหลานหรือญาติพี่น้องของตนเองให้ได้มีโอกาสเข้าไปทำหน้าที่ทางการเมือง นอกจากนี้ หากผู้สูงอายุคนใดเป็นหัวหน้าหรือมีบุคคลใกล้ชิดลงสมัครรับเลือกตั้ง ก็จะคอยติดตาม ชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย หรือแม้กระทั่งเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุทั้ง 3 ด้านมีความสอดคล้องกับ กมล เข็มนาจิตร (2557) พบว่า บุคคลที่มีความสนใจทางการเมืองจะเป็นผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง มีความตื่นตัวและจะพยายามแสวงหาอำนาจหรือไม่ก็เข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรม

ทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจและมักคิดว่า การเมืองเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก อีกทั้งยังมีความเบื่อหน่ายกับพรรคการเมือง และยังคิดว่าเรื่องการเมืองเป็นเรื่องที่ไกลตัว ประกอบกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลา เพราะบางคนยังต้องทำไร่ทำสวน ไร่ข้าง หรือเลี้ยงหลาน และนอกจากนี้ บุตรหลานของผู้สูงอายุบางคนก็ไม่ค่อยอยากให้อายุเข้ายุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมืองมากนัก อยากให้ใช้ชีวิตในช่วงบั้นปลายอย่างสงบมากกว่า แต่อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมักจะผลักดันลูกหลานให้ลงสมัครรับเลือกตั้งแทน เพราะต้องการส่งเสริมให้ลูกหลานได้เป็นนักการเมือง เพื่อที่จะได้เป็นหน้าเป็นตาให้กับวงศ์ตระกูล สอดคล้องกับ อำนาจ ศรีพระจันทร์ (2558) ที่ระบุว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว การอุปถัมภ์จากประชาชน และการสร้างความเคารพนับถือศรัทธา เป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่มีผลต่อการได้รับการเลือกตั้ง ด้านการชุมนุมทางการเมือง อาจเป็นเพราะผู้บริหารท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นคนที่ผู้สูงอายุคุ้นเคยอยู่ในพื้นที่กันดีอยู่แล้ว ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานท้องถิ่น ผู้สูงอายุก็สามารถพูดคุยและสอบถามในประเด็นต่างๆ ได้โดยตรง จึงไม่ค่อยมีปรากฏการณ์ความรุนแรงทางการเมืองถึงขั้นมีการชุมนุมประท้วงเพื่อร่วมกันถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นออกจากตำแหน่ง นอกจากนี้ ผู้สูงอายุเองมักปล่อยให้กระบวนการติดตามตรวจสอบ หรือดำเนินการถอดถอนตำแหน่งของนักการเมือง เป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง หากพบว่ามีการทำงานที่ไม่เป็นธรรมหรือทุจริตคอร์รัปชัน เป็นหน้าที่ของคนรุ่นใหม่มากกว่าวัยของตนที่จะเป็นแกนนำในการก่อให้เกิดการชุมนุมทางการเมือง ซึ่งทั้ง 2 ด้าน ไม่สอดคล้องกับอิรวดี ณ แจ่มกระจ่าง และชลิต ศานติวรารณ (2557) เกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง อันจะส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

2. เปรียบเทียบลักษณะส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า

2.1 ปัจจัยด้านเพศ ในอดีตอาจจะพบว่า ผู้สูงอายุเพศชายจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง เนื่องจากเพศชายมักมีเวลานั่งสมาคมกับกลุ่มเพื่อนในสภากาแฟ หรือในวงเหล้า ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นทางการเมืองอยู่บ้าง ต่างจากเพศหญิงที่ต้องอยู่บ้านดูแลบุตรหลาน และดูแลความเรียบร้อยภายในบ้าน จึงทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก แต่ในปัจจุบันกลับพบว่าผู้สูงอายุเพศหญิงต่างก็ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยเช่นเดียวกัน เพราะผู้หญิงมีโอกาสออกมาทำกิจกรรมนอกบ้านมากกว่าในอดีต เช่น การทำกิจกรรมร่วมกันของกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข

ประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มออกกำลังกาย และกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ผู้สูงอายุ เป็นต้น ซึ่งกลุ่มดังกล่าวนี้ถือได้ว่ามีส่วนสำคัญในการพัฒนาบทบาทสตรีให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับก้นดัญญานัฐ อชฎาวรพัฒน์ (2562) ที่พบว่า ในปัจจุบันสตรีได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งมีบทบาทสำคัญในด้านการเมืองเป็นอย่างมาก

2.2 ปัจจัยด้านสถานภาพการสมรส เนื่องจากการที่ผู้สูงอายุมีคู่สมรสที่อยู่อาศัยด้วยกัน มีสมาชิกคนอื่นอยู่ในครอบครัว จะทำให้มีโอกาสในการพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนประเด็นต่างๆ ทางการเมือง และได้ติดตามสิทธิประโยชน์จากรัฐค่อนข้างมาก ซึ่งทำให้มีการจูงใจกันภายในครัวเรือนให้สนใจทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น และยังมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือผู้สูงอายุให้ได้รับสิทธิประโยชน์จากภาครัฐ นอกจากนี้ สถานภาพอื่นๆ ในสังคมของผู้สูงอายุ ก็มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน หากผู้สูงอายุมีโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกันกับสังคม และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในชุมชน ก็จะส่งผลทำให้ผู้สูงอายุได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับภูสิทธ์ ชันติกุล (2554) ที่ระบุว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ล้วนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.3 ด้านระดับการศึกษาของผู้สูงอายุ เนื่องจากในปัจจุบันมีสวัสดิการต่างๆ ที่รัฐกำหนดให้แก่ผู้สูงอายุกลุ่มที่มีระดับการศึกษาไม่สูงและมีรายได้น้อย เพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อน และถือเป็นหนึ่งในหน้าที่สำคัญในการจัดบริการสาธารณะจากรัฐ สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีการติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆ ทางการเมือง โดยเฉพาะนโยบายหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งข้อค้นพบครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับศรดา โพธิสุข (2559) ว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาไม่สูงเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียงแค่การออกเสียงทางการเมืองเท่านั้น

2.4 ด้านอาชีพของผู้สูงอายุ เนื่องจาก ผู้สูงอายุที่มีอาชีพเป็นเกษตรกร ต้องออกไปทำไร่ ทำนา ทำสวนหรือรับจ้างร่วมด้วย จึงอาจไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก ซึ่งต่างกับผู้สูงอายุที่เป็นข้าราชการบำนาญที่มีเวลาในการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านทางช่องทางต่างๆ ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ และช่องทางออนไลน์ อาทิ เฟสบุ๊ก และไลน์ ที่มีการส่งข้อมูลข่าวสารผ่านกลุ่มต่างๆ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุที่มีอาชีพเป็นข้าราชการบำนาญหรือเคยเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ก็มักจะสนใจติดตามการดำเนินงานทางการเมือง ทั้งในส่วนของการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อเป็นการตรวจสอบการใช้เงินภาษีในการกำหนดนโยบายและ

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ บุศรา โพธิสุข (2559) ที่ระบุว่าความหลากหลายทางอาชีพทำให้ความสนใจและการให้ความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อีกทั้งบุคคลที่มีอาชีพเดียวกันก็จะมีจะมีการรวมกลุ่มในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดีกว่า เนื่องจากมีจุดร่วมเดียวกัน

2.5 ด้านรายได้ กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการมีส่วนร่วมในการออกเสียงทางการเมือง และติดตามข่าวสารทางการเมือง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนเองตามสมควร เนื่องจากต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว แต่ในทางกลับกัน กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ในระดับปานกลางถึงระดับสูงที่มักเป็นผู้ที่มีความรู้ และเป็นที่รู้จักนับถือของผู้คนในพื้นที่เป็นอย่างดี จึงมักสนใจและติดตามการดำเนินงานการเมือง ทั้งในส่วนของการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ตลอดจนมีแนวโน้มเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมากขึ้น เช่น เป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งตำแหน่งต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับสรพล น้อยเชี่ยวชาญ (2554) ที่ระบุว่าหากยังมีรายได้สูงก็จะมีเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ สูงตามไปด้วย

2.6 ด้านสถานที่ตั้งของที่อยู่อาศัยต่างกันจะมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็แตกต่างกันด้วย เช่น ผู้สูงอายุที่อยู่ในตำบลคองหงส์ และตำบลบ้านพรุ โดยทั้งสองตำบลตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง พบว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตเทศบาลมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล โดยผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาลซึ่งเป็นเขตเมือง จะมีส่วนร่วมและติดตามทางการเมืองค่อนข้างสูง โดยเฉพาะเกี่ยวกับการตรวจสอบการบริหารงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับพรทิพย์ อริยเดช (2554) ที่ระบุว่า ประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลต่างให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะต่างถือว่าส่วนหนึ่งเป็นหน้าที่ตามกฎหมายและไม่เสียสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่ควรได้รับ

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันผู้สูงอายุในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในมิติด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้รับผลกระทบหรือผลประโยชน์ในแต่ละรูปแบบ นอกจากนี้ หากผู้สูงอายุได้มีโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกันกับสังคม และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในชุมชน ก็จะส่งผลทำให้ผู้สูงอายุได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น และผู้มีอำนาจทางการเมือง ในฐานะของการเป็นผู้กำหนดนโยบาย จึงควรมีการดึงผู้สูงอายุให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น เพราะถือเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญอีกกลุ่มหนึ่ง ประกอบกับการที่ผู้สูงอายุยังสามารถทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคม ได้มีการถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญของตนเองให้กับคนรุ่นหลัง ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งในการทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเองได้ อย่างไรก็ดี สำหรับประเด็นการดึงผู้สูงอายุให้เข้ามามีส่วนร่วมนั้น ถือได้ว่าเป็น 1 ใน 3 องค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาและเสริมสร้างผู้สูงอายุให้เป็นผู้สูงอายุที่มีพละพลั้ง (Active aging) ซึ่งประกอบด้วย 1) การมีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดี (Healthy) 2) การมีหลักประกันที่มั่นคงปลอดภัย (Security) และ 3) การมีส่วนร่วม (Participation)

ดังนั้น การทำให้ผู้สูงอายุได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็น 1) มิติด้านความสนใจทางการเมือง 2) มิติด้านพฤติกรรมที่แสดงออกการเมือง 3) มิติด้านการออกเสียงทางการเมือง 4) มิติด้านการเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมือง และ 5) มิติด้านการชุมนุมทางการเมือง จึงล้วนแล้วเป็นแนวทางที่สำคัญ เพราะการพัฒนาให้ผู้สูงอายุเป็นผู้มีพละพลั้งและมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นประเด็นที่ทั่วโลกต่างกำลังให้ความสนใจ เนื่องจากในปัจจุบันเกือบทุกประเทศต่างกำลังเผชิญเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของประชากร และมีแนวโน้มของสัดส่วนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้การดึงศักยภาพผู้สูงอายุที่เป็นผู้เต็มเปี่ยมด้วยองค์ความรู้และประสบการณ์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นมิติที่สำคัญที่จะต้องมีการบูรณาการองค์ประกอบในทุกมิติ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงการบูรณาการมิติต่างๆที่มีส่วนร่วมทางการเมืองด้านต่างๆ

ที่มา : สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

7. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้ผู้สูงอายุทราบและสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ผู้สูงอายุตระหนักถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุให้มีความชัดเจน เช่น การดึงผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ในงานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเป็นการทำให้ผู้สูงอายุได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมล เข็มนาจิตร์. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 8 (17), 80-89.
- กัณฑ์ญาณัฐ อัสภาวพัฒน์. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรีในเขตอำเภอเมืองทุ่งสงจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 45(2), 15-30.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2558). *ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย*. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2564, จาก <http://www.dop.go.th/th>.
- _____. (2562). *ผู้สูงอายุอำเภอหาดใหญ่*. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2564, จาก <http://www.dop.go.th/th>.
- _____. (2564). *การจ่ายเบี้ยผู้สูงอายุ*. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2564, จาก <http://www.dop.go.th/th>.
- จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2556). เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 12 (58), 22-23.
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2554). แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 26(50), 169-186.
- จุฬารัตน เดิมผล. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อิรวัฒน์ แจ่มกระจ่าง และชลิต ศานติวรจกณา. (2557). ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 4(1), 161-162

- บุศรา โพธิสุข. (2559). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารพิษณุเวชสาร*, 12(1), 151-164.
- เพ็ญญา เรียบ. (2561). การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของผู้สูงอายุ จังหวัดนครนายก. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(3). 91-107.
- พรทิพย์ อริยเดช. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลพังเทียม อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2554). ปัจจัยที่ทรงอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพฯ.
- ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนพิการ เทศบาลนครหาดใหญ่. (2562). *แนวทางการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลนครหาดใหญ่*. สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2564, จาก <https://localfund.happynetwork.org>.
- สรพล น้อยเขียวชาญ. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- อำนาจ ศรีพระจันทร์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test*. 5th edition.. New York: Harper Collins.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. 3rd edition. New York: Harper & Row.